

نام و نام خانوادگی :	نام پدر :	ساعت شروع : ۱۰ صبح به افق تهران	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه
پایه : دهم	رشته: علوم انسانی	تاریخ امتحان : ۱۷ / ۰۳ / ۱۳۹۹	تعداد صفحه: ۴
دانش آموزان و داوطلبان آزاد خارج از کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۹	مرکز سنجش آموزش و پرورش		
ردیف	سؤالات	نمره	

بخش الف) تاریخ ادبیات، سبک‌شناسی، زیبایی‌شناسی و نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

(۱) هرچیزی که ذهن را به پویایی درآورد.....است.

(۲) منظومه‌های درخت آسوریک و یادگار زیربان اصل آن به چه زبانی است؟

الف) فارسی باستان ☐ ب) فارسی میانه پهلوی ☐ ج) فارسی میانه پارسی ☐ د) گزینۀ ب و ج ☐

(۳) با توجه به متن زیر از کتاب کشف‌الاسرار و عده‌الابرار به سؤالات پاسخ دهید.

«فرمان بزرگوار از خدای نامدار می‌گوید: بندگان من، مرا پرستید و مرا خوانید و مرا دانید که آفریدگار منم؛ کردگار نامدار، بنده نواز آمرزگار منم؛ مرا پرستید که جز من معبود نیست؛ مرا خوانید که جز من مُجیب نیست...»

الف) از ویژگی قلمرو زبانی این متن سه مورد را بنویسید.

ب) آیا بین واژگان فرمان بزرگوار و خدای نامدار در جملهٔ اول سجع وجود دارد. چرا؟

ج) نویسندهٔ کتاب کشف‌الاسرار و عده‌الابرار کیست؟ نوع نثر کتاب چگونه است؟ و این کتاب تحت تأثیر اثر کدام نویسنده نوشته شده است؟

د) در متن داده شده، واژگانی که زیر آن خط کشیده شده است، نوع سجع بین آن‌ها چیست؟ و نام‌های دیگر این گونه نثرها را بنویسید.

۴) کدام یک از شاعران زیرکه، در آغاز مدیحه‌گوی بود، در دورهٔ دوم از حیات شعری خود، به سیر و سلوک معنوی پرداخت؟

الف) ناصر خسرو ☐ ب) انوری ☐ ج) عطار ☐ د) سنایی ☐

۵) در بیت‌ها و جمله‌های زیر، در کدام آرایهٔ ترصیع و در کدام آرایهٔ موازنه به کار رفته است؟ دلیل انتخاب خود را بنویسید.

الف) مگر عزم جفا داری، سر در رخت اندازم و راه وفا گیری، جان در قدمت ریزم

ب) برگ بی برگی بُود ما را نوال مرگ بی مرگی بُود ما را حلال

ج) طالب علم عزیز است و طالب مال ذلیل است.

د) خوش‌بخت آن که خورد و کشت و بدبخت آن که مُرد و هشت.

۶) در آرایهٔ واج‌آرایی، تکرار کدام واج‌ها محسوس تر است؟

نام و نام خانوادگی :		نام پدر :	ساعات شروع : ۱۰ صبح به افق تهران	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه
سوالات امتحان هماهنگ درس: علوم و فنون ۱				
پایه : دهم		رشته: علوم انسانی	تاریخ امتحان : ۱۳۹۹/۰۳/۱۷	تعداد صفحه: ۴
دانش آموزان و داوطلبان آزاد خارج از کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش آموزش و پرورش		
ردیف	سوالات			
	نمره			

۷) در شعرها و جمله‌های زیر، اشتقاق و جناس را پیدا کرده و نوع جناس را بنویسید.
(الف) موج‌ها خوابیده اند آرام و رام
طبل ملوفان از نوا افتاده است

(ب) سوزد مرا سازد مرا، در آتش اندازد مرا

(ج) کتابی که در او داد سخن آرای می توان داد، ابداع کنم و خلق را ابداع کنم.

(د) گر تیغ برکشد که محبتان همی زنم اول کسی که لاف محبت زند، منم

(۸) با توجه به بیت زیر به سوالات پاسخ دهید.

مرا بررسی که چونی؟ چونی؟ چونم ای دل
(الف) ردیف را مشخص کنید. (اگر دارد)
جگر پر درد و دل پر خونم ای دل

(ب) واژه‌های قافیه را مشخص کنید.

(ب) حرف یا حرف‌های الحاقی قافیه را مشخص کنید. (اگر دارد)

(پ) حرف یا حروف اصلی قافیه را مشخص کنید.

(ت) قاعده قافیه را با ذکر الگوی آن بنویسید.

۹) هر یک از اصطلاحات « قافیه درونی، ذوقافیتین» مربوط به کدام بیت می‌شود؟ قافیه‌ها را مشخص کنید.
(الف) گزید از غنیمت ظرایف بسی کز آن سان نبیند ظرایف کسی

(ب) روح تویی نوح تویی، فاتح و مفتوح تویی
سینه مشروح تویی، بر در اسرار مرا

۱۰) آثار منشور زیر به کدام شاخه از نثر دوره اول زبان و ادبیات فارسی مربوط می‌باشد؟

(الف) سفرنامه ناصر خسرو

(ب) شاهنامه منشور ابومنصوری

۱۱) قدما آخرین حرف اصلی کلمه قافیه را «حرف میانجی» می‌نامیدند.

(الف) درست ☐ (ب) نادرست ☐

۱۲) ارزش موسیقایی کدام سجع از همه سجع‌ها بیشتر است؟

نام و نام خانوادگی :		نام پدر :	ساعت شروع : ۱۰ صبح به افق تهران	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه
سوالات امتحان هماهنگ درس: علوم و فنون ۱				
پایه : دهم		رشته: علوم انسانی	تاریخ امتحان : ۱۷ / ۳ / ۱۳۹۹	تعداد صفحه: ۴
دانش آموزان و داوطلبان آزاد خارج از کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش آموزش و پرورش		
ردیف	سوالات			نمره

۱۳)	با توجه به شعر زیر از انوری، به سوالات پاسخ دهید. ای خواجه، رسیده است بلندیست به جایی کز اهل سماوات به گوش تو رسد صوت! عمر تو چون قد تو باشد به درازی تو زنده بهمانی و بمیرد ملک الموت الف) این شعر را از نظر ویژگی‌های قلمرو فکری بررسی کنید.	۷۵/
ب)	یک ویژگی ادبی در شعر بیاید.	
۱۴)	آرایه‌های «واژه‌آرایی و واج‌آرایی» را در بیت‌های زیر مشخص کنید. الف) جان بی جمال جانان میل جهان ندارد هر کس که این ندارد حقاً که آن ندارد	۱
ب)	خواب و غورت ز مرتبه‌ی خویش دور کرد آن‌که رسی به خویش که بی خواب و خور شوی	
۱۵)	دلایل گرایش نویسندگان به فارسی نویسی در سده‌های پنجم و ششم را بنویسید.	۱/۳۵
۱۶)	در متون نظم و نثر زیر سجع‌ها را بیابید، و نوع هر یک را بنویسید. الف) محبت را غایت نیست، از بهر آنکه محبوب را نهایت نیست.	۱
ب)	من مانده‌ام مهجور از او، دیوانه و رنجور از او گویي که نیشی دور از او، در استخوانم می‌رود	
ب)	فلان را کرم بی‌شمار است و هنر بی حساب. ب) موسیقی شعر (عروض) (۶نمره)	
۱۷)	با توجه به علامت هجاء ، کدام واژه‌ها با حذف همزه، تلفظ شده‌اند؟ آنها را بدون حذف همزه بنویسید. الف) بادآورده: U - - U	۱
ب)	پیش‌آر: U - -	
ب)	سراغاز: U - - U	
ب)	دل‌آزده: U - - -	

نام و نام خانوادگی :		نام پدر :	ساعت شروع : ۱۰ صبح به افق تهران	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه
سوالات امتحان هماهنگ درس : علوم و فنون ۱				
پایه : دهم		رشته : علوم انسانی	تاریخ امتحان : ۱۳۹۹/۰۳/۱۷	تعداد صفحه: ۴
دانش آموزان و داوطلبان آزاد خارج از کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش آموزش و پرورش		
ردیف	سوالات			نمره

۱/۲۵	۱۸) واژه‌های زیر را با خطّ عروضی بنویسید. و مرز آن‌ها را مشخص کرده و نشانه هجایی آن‌ها را نوشته و هجای کشیده را نیز به دوهجا تقسیم کنید. الف) خویشتن ب) معلم
۱/۲۵	۱۹) «ا» «و» «ی» باید واج چندم هجا باشند تا به صورت مصوّت بلند تلفظ شوند و دو واج حساب شوند؟ با ذکر مثالی برای هریک توضیح دهید.
۱/۵	۲۰) بیت زیر را تقطیع کرده و علامت های هجایی آن را بنویسید. منم در موج دریاهاى عشقت مرا گویی کجایی؟ من چه دائم؟
۱	۲۱) واژه «آسایش» از چند هجا تشکیل شده است؟ هجاهای آن را نوشته و هر هجا را واج نویسی کنید.

(موفق و پیروز باشید.)

راهنمای تصحیح سوالات امتحان هماهنگ درس : علوم و فنون ۱	ساعت شروع : ۱۰ صبح به افق تهران	مدت امتحان : ۷۵ دقیقه
پایه : دهم رشته : علوم انسانی	تاریخ امتحان : ۱۳۹۹ / ۰۳ / ۱۷	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد خارج از کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۹	مرکز سنجش آموزش و پرورش	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	متن	۰/۲۵
۲	گزینه ج (فارسی میانه پارتی)	۰/۲۵
۳	الف) استفاده از جملات کوتاه که خود را به شعر نزدیک می کند- زبان ساده و قابل فهم- استفاده از واژگان عربی مثل معبود و مجیب و.... ذکر سه مورد/ هر مورد ۰/۲۵. ب) خیر ۰/۲۵ / چون سجع باید بین دو جمله بیاید و در این مورد نمی توان آن را سجع به شمار آورد سجع در نثر مثل قافیه در شعر است و باید در پایان جمله ها بیاید. ۰/۵. ج) ابوالفضل میبیدی ۰/۲۵ / موزون ۰/۲۵ / خواجه عبدالله انصاری ۰/۲۵. د) خوانید و دانید نوع سجع آن متوازی ۰/۲۵ / نثر موزون یا آهنگین ۰/۵ (نظر همکاران صائب است).	۳
۴	د (سنایی)	۰/۲۵
۵	در گزینه الف و ج آرایه موازنه به کار رفته است ، چون اغلب سجع های به کار رفته در آن سجع متوازن است. ۰/۵ / در گزینه ب و د آرایه ترصیع به کار رفته است زیرا همه سجع های به کار رفته در آن سجع متوازی است. ۰/۵	۱
۶	در آرایه واج آرایی تکرار صامت ها از مصوت ها محسوس تر است.	۰/۲۵
۷	الف) آرام و رام جناس ناهمسان افزایشی ۰/۲۵ / ب) سوزد و سازد جناس ناهمسان اختلافی ۰/۲۵ / ج) داد و داد جناس همسان ۰/۲۵ / د) محبان و محبت اشتقاق ۰/۲۵	۱
۸	الف) ردیف: ای دل ۰/۲۵ / ب) واژه های قافیه (چونم ، پرخونم) / پ) حرف الحاقی (م) ۰/۲۵ / ج) حروف اصلی قافیه (ون) ۰/۲۵ / د) قاعده ۲ (۰/۲۵) مصوت (و) + صامت (ن) ۰/۲۵	۱/۵
۹	الف) ذوقافیتین ۰/۲۵ / بسی ، کسی قافیه ۰/۲۵ / ظرایف، طرایف قافیه ۰/۲۵ / ب) قافیه درونی ۰/۲۵ / روح، نوح، مفتوح و مشروح قافیه درونی ۰/۵	۱/۵
۱۰	الف) سفرنامه ناصر خسرو (نثر دوره غزنوی و سلجوقی) ۰/۲۵. ب) شاهنامه منتور ابومنصوری (نثر دوره سامانی) ۰/۲۵.	۰/۵
۱۱	ب نادرست	۰/۲۵
۱۲	متوازی	۰/۲۵
۱۳	الف) اعتقاد به وجود فرشتگان و فرشته مرگ عزرائیل و جاه طلبی و زیاده خواهی و غرور و منیت انسان و..... (۰/۵) ب) تشبیه عمر به قد / تضاد زنده بمانی و بمیرد و.... یک مورد ۰/۲۵.	۰/۷۵
۱۴	الف) واج آرایی مصوت بلند (ا) به تعداد ده بار تکرار شده ۰/۲۵ / واج آرایی صامت (ج) در مصراع اول ۰/۲۵. ب) واژه آرایی (خواب و خور) ۰/۲۵ - خویش ۰/۲۵ - نظر همکاران نیز صائب است	۱

راهنمای تصحیح سوالات امتحان هماهنگ درس : علوم و فنون ۱	ساعت شروع : ۱۰ صبح به افق تهران	مدت امتحان : ۷۵ دقیقه
پایه : دهم رشته : علوم انسانی	تاریخ امتحان : ۱۳۹۹ / ۰۳ / ۱۷	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد خارج از کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۹	مرکز سنجش آموزش و پرورش	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۵	۱- گسترش عرفان و تصوّف ۵/۲- شکل گیری دولت سلجوقی ۲۵/۱ و بهره گیری از دبیران و نویسندگان تربیت یافته در خراسان و عراق ، که موجب شد کمتر نامه و منشور و فرمانی به زبان عربی نوشته می شد. ۵/۱	۱/۲۵
۱۶	الف) غایت و نهایت سجع مطرّف ۲۵/۱. ب) مهجور و رنجور سجع متوازی ۲۵/۱ / مهجور، رنجور و دور سجع مطرّف ۲۵/۱. پ) بی شمار و بی حساب سجع متوازن ۲۵/۱.	۱
۱۷	الف) بادآورده : U - - U حذف همزه صورت نگرفت ب) پیش آر: U - - حذف همزه صورت گرفت / بدون حذف U - U پ) سرآغاز: U - - U حذف همزه صورت گرفت / بدون حذف U - - - ت) دل آزرده: U - - - حذف همزه صورت نگرفت	۱
۱۸	الف) خویشتن خیش - U / تن - ۵/۱ (خی / ش) هجای کشیده ۲۵/۱. ب) معلّم م U / عل - / لم - ۵/۱.	۱/۲۵
۱۹	باید دومین واج هجا باشند که به عنوان مصوّت بلند به شمار آیند. ۵/۱ / مثال: غار: (غ = صامت / ا = مصوت بلند / ر = صامت) ۲۵/۱ / سی / س = صامت / ی = مصوّت بلند ۲۵/۱. دوست : د = صامت / و = مصوّت بلند / س = صامت / ت = صامت ۲۵/۱ / پاسخ های دیگر نیز صحیح است « نظر همکاران صائب است. »	۱/۲۵
۲۰	هر ستون ۵/۱	۱/۵
۲۱	آ / سا / یش : سه هجا ۲۵/۱. هجای اوّل ء صامت، ا مصوّت بلند ۲۵/۱. هجای دوم س صامت ، ا مصوّت بلند ۲۵/۱. هجای سوم ی صامت ، - کسره مصوّت کوتاه، ش صامت ۲۵/۱.	۱
	موفق باشید.	جمع نمره ۲۰